

## Nr 9.

Ankom till riksdagens kansli den 31 mars 1933 kl. 4 e. m.

*Första kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande, nr 9, i anledning av väckt motion, II: 406, angående avskaffande av det inom statens vattenfallsverk tillämpade tantiemsystemet.*

I en inom andra kammaren väckt motion, nr 406, har herr *Bengtsson* i Kullen *Motionen.* hemställt, det riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t ville hemställa, att åtgärder snarast vidtagas för avskaffande av inom statens vattenfallsverk tillämpade tantiemsystem.

Beträffande motiveringen får utskottet hänvisa till motionen.

Andra kammarens fjärde tillfälliga utskott, till vilket motionen av andra kammaren hänvisades, anförde i sitt utlåtande nr 1 följande:

*Andra kammarens utskott.*

”Avlöningsförhållandena för överdirektören och de fyra kraftverksdirektörerna vid statens vattenfallsverk äro bestämda efter helt andra grunder, än som gälla för någon annan befattning i statens tjänst. Enligt 5 § i avlöningsreglementet för kommunikationsverken äro dessa fem befattningshavare, vilka tillsättas på förordnande på viss tid, högst sex år, tillförsäkrade ett fast årligt arvode — 10,500 kronor för överdirektören och 10,000 kronor för en var av kraftverksdirektörerna — och därjämte tantiem, som för överdirektören utgör 0,5 % för år räknat å nettovinsten av rörelsen vid de statens kraftverk, som under året lämnat överskott, samt för kraftverksdirektörerna utgår efter fallande skala sålunda, att å nettovinsten av rörelsen vid det kraftverk vederbörande direktör förestår, tantiem utgår med 2,500 kronor, därest nämnda vinst icke överstiger 500,000 kronor, samt ytterligare med 0,5 % å den del av vinsten, som överstiger 500,000 men ej 1,000,000 kronor, med 0,4 % å den del av vinsten, som överstiger 1,000,000 men ej 1,500,000 kronor, och med 0,3 % å den del av vinsten, som överstiger 1,500,000 kronor.

De avlöningsbestämmelser, som sålunda gälla för vissa befattningshavare vid statens vattenfallsverk, hava upptagits till granskning av *1928 års lönekommitté* i dess år 1930 avgivna betänkande med förslag till allmänt avlöningsreglemente för ordinarie tjänstemän tillhörande den civila statsförvaltningen (Statens off. utr. 1930: 17). Kommittén förklarar sig därvid hysa vissa betänkligheter mot ett bibehållande av ifrågavarande avlöningsform. Redan den omständigheten, att tantiemen för överdirektören vid statens vattenfallsverk under de allra senaste åren stigit till belopp, vilka ingalunda syntes hava varit förutsedda vid avlöningsformens införande och för honom medfört en total avlöning, som un-

der år 1929 översteg hans chefs med mer än 7,500 kronor, måste vara ägnad att uppväcka tvekan, huruvida tantiem borde bibehållas. Kommitténs behandling av frågan utmynnar också i framläggandet av förslag, att tantiemsystemet skall avskaffas samt att för såväl överdirektören som kraftverksdirektörerna löner skola fixeras inom ramen för den av kommittén föreslagna allmänna löneplanen. Med hänsyn till att förändring av avlöningsförhållandena för de tantiemberättigade tjänstemännen ansetts icke böra äga rum under tiden för dem meddelat förordnandes giltighet och för att göra övergången till den nya avlöningsformen mjukare föreslår kommittén för det fall, att ändringen för vederbörande skulle medföra inkomstminskning, dels att densamma icke skall träda i kraft förrän med utgången av gällande förordnandes giltighetstid, dels ock att vederbörande, under förutsättning av förnyat förordnande för honom, såsom personligt lönetillägg tillerkännes ett belopp, som för första året motsvarar den för närmast föregående år utgående tantiemen, minskad med skillnaden mellan den nya lönen och nuvarande arvode, samt att detta personliga lönetillägg sedermera successivt minskas under förordnandetiden för att vid dess slut helt upphöra att utgå.

Den principiella ståndpunkt, som sålunda intagits av 1928 års lönekommitté, har bland annat åberopats såsom stöd för den i föreliggande motion gjorda framställningen.

Med avseende på de avlöningsförmåner, som enligt gällande bestämmelser utgå till ifrågavarande befattningshavare vid statens vattenfallsverk må meddelas följande tablå över dylika förmåner under de sistförflutna tio åren för överdirektören samt kraftverksdirektörerna i Trollhättan och Älvkarleby; de båda andra kraftverksdirektörerna hava endast uppburit garanterad minimiavlöning, 12,500 kronor, jämte dyrtidstillägg.

År	Överdirektören (inkl. arvode, 10,500 kr., men exkl. dyrtids- tillägg)	Kraftverksdirektören vid	
		Trollhätte kraftverk	Älvkarleby kraftverk
		(inkl. arvode, 10,000 kr., men exkl. dyrtidstillägg)	
1922 .....	22,168: 39	16,817: 55	14,396: 43
1923 .....	22,581: 83	15,029: 14	16,607: 52
1924 .....	24,026: 53	17,040: 29	15,767: 50
1925 .....	29,492: 73	19,447: 87	16,930: 36
1926 .....	29,676: 76	19,628: 08	16,837: 31
1927 .....	28,250: 49	17,659: 95	17,990: 34
1928 .....	30,329: 01	18,829: 00	18,068: 40
1929 .....	37,586: 16	21,714: 30	19,537: 40
1930 .....	38,350: 61	21,718: 92	19,991: 45
1931 .....	36,495: 18	20,720: 31	19,876: 80

Här torde till slut böra nämnas, att vattenfallsstyrelsen i utlåtande den 9 oktober 1930 över 1928 års lönekommittés förslag bestämt motsatt sig tantiem-systemets avskaffande men ansett sig böra föreslå vissa förändringar i nu gällande regler för tantiemberäkningen, varom styrelsen i särskild skrivelse den 6 december 1930 framlagt närmare utredning och förslag.

Utskottet hyser för sin del i förevarande fråga samma principiella uppfattning, som kommit till uttryck i lönekommitténs ovan återgivna förslag, och anser därför, att detsamma bör genomföras, försåvitt det icke vid närmare övervägande befinnes komma att medföra praktiska olägenheter av avgörande betydelse. Att därvid en höjning av den fasta avlöningen, såsom kommittén även föreslagit, samtidigt måste vidtagas, torde ligga i öppen dag.

Mot en framställning i ämnet till Kungl. Maj:t från riksdagens sida kan givetvis anföras, att frågan genom lönekommitténs förslag redan bragts under Kungl. Maj:ts prövning. På grund av det nuvarande statsfinansiella läget torde det emellertid vara synnerligen ovisst, när frågan om införande av nytt allmänt avlöningsreglemente för ordinarie tjänstemän tillhörande den civila statsförvaltningen, i vilken fråga ju spörsmålet om ändrade avlöningsbestämmelser för överdirektören och kraftverksdirektörerna vid statens vattenfallsverk är lönekommittén inkopplats såsom ett särskilt led, kan komma att underställas riksdagen. Vidare måste tagas i beaktande, att tidpunkten för ett eventuellt genomförande av den föreslagna ändringen är beroende av förordnandetiderna för de befattningshavare, varom här är fråga. Enligt vad utskottet inhämtat är överdirektören vid statens vattenfallsverk för närvarande förordnad t. o. m. den 31 december 1934 och kraftverksdirektörerna vid Trollhätte, Älvkarleby och Motala kraftverk för tiden t. o. m. 1937 års utgång. För de norrländska kraftverkens förvaltning är för närvarande en provisorisk anordning träffad, i det att driftechefen vid Västerås kraftverk är förordnad att under innevarande budgetår uppehålla befattningen som kraftverksdirektör.

Med hänsyn härtill synes det utskottet önskvärt om ett avgörande kunde träffas i så god tid, att en eventuell omläggning av ifrågavarande avlöningssystem kunde komma till tillämpning redan i samband med meddelande av nytt förordnande fr. o. m. år 1935 på överdirektörsbefattningen. Utskottet har därför funnit sig böra förordna en framställning till Kungl. Maj:t att till särskild prövning upptaga 1928 års lönekommittés ovan berörda förslag utan att avvakta den fortsatta behandlingen av kommitténs samtidigt framlagda förslag i övrigt.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa, att andra kammaren för sin del måtte besluta, att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville till särskild behandling upptaga 1928 års lönekommittés år 1930 avgivna förslag om ändring av de avlöningsbestämmelser, som gälla för överdirektören och kraftverksdirektörerna vid statens vattenfallsverk, ävensom för riksdagen framlägga de förslag, som därav kunna föranledas."

*Andra  
kammarens  
beslut.*

Andra kammaren biföll vad utskottet sålunda hemställt.

Första kammaren, som delgivits detta beslut, har hänvisat ärendet till sitt andra tillfälliga utskott.

*Utskottet.*

Utskottet, som instämmer i vad andra kammarens utskott yttrat i ärendet, hemställer,

att första kammaren måtte biträda andra kammarens i ärendet fattade beslut.

Stockholm den 31 mars 1933.

Å utskottets vägnar:

O. A. NORDBORG.

---

Närvarande: se under utlåtande nr 8.

---